ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Π/ΘΜΙΑΣ & Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΧΟΛ. ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ Δ.Ε. Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Τηλ. 2810 246860
Ταχ. Δ/νση: Ρολέν 4, 713 05 ΗΡΑΚΛΕΙΟ
E-mail: grss@dide.ira.sch.gr

Βασιλεία Καλοκύρη
Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων
Τηλ. 2810 246.864 // 2810 310.634
κιν. 697 99 30 724
Ιστοσελίδα: (ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ)
http://users.sch.gr/sfscholiki/fi
E-mail : kalokyri@sch.gr

Ηράκλειο, 27 Σεπτεμβρίου 2013

Αρ. Πρωτ.: 811

Προς: Φιλολόγους Γυμνασίων αρμοδιότητας της Σχολικής Συμβούλου Φιλολόγων Ν. Ηρακλείου Β. Καλοκύρη

Κοιν. : 1. Περιφερειακή Δ/νση Π/θμιας & Δ/θμιας Εκπαίδευσης Κρήτης

2. Αν. Προϊστάμενο Επιστημ.& Παιδαγ. Καθοδήγησης Δ/θμιας Εκπ/σης

3. Διεύθυνση Δ.Ε. Ηρακλείου

Θέμα: Χαιρετισμός. Ζητήματα Προγραμματισμού, διδακτικής και επικοινωνίας στα φιλολογικά μαθήματα του Γυμνασίου (σχολ. έτος 2013-14).

Αγαπητοί Συνάδελφοι,

Μπροστά στη νέα σχολική χρονιά που αρχίζει με δυσκολίες και προβληματισμούς, εύχομαι σε όλους μας καλή δύναμη και ανανεώνω την υπόσχεσή μου *να είμαι πλάι σας, πρόθυμος συμπαραστάτης, σε κάθε πτυχή του επιστημονικού και παιδαγωγικού έργου σας, με γνώμονα να στηρίξουμε όσο μπορούμε την ποιοτική εκπαίδευση των παιδιών μας, προσφέροντας στην πράξη τη δική μας πολιτισμική παρέμβαση.*

Σας ευχαριστώ, επίσης, για τη διάθεση συνεργασίας, από τις πρώτες κιόλας ενδοσχολικές συναντήσεις μας και τη γενικότερη επικοινωνία μας!

Στις ενδοσχολικές και διασχολικές συναντήσεις μας και φέτος θα έχουμε την ευκαιρία να συζητήσουμε για θέματα διδακτικής, δημιουργικές πρωτοβουλίες και καλές πρακτικές που βοηθούν στην υλοποίηση των εκπαιδευτικών μας στόχων. Στις άμεσες ανάγκες της σχολικής πραγματικότητας για ***οργάνωση και προγραμματισμό του εκπαιδευτικού μας έργου***, ελπίζω να συμβάλουν οι παρακάτω σημειώσεις.

1. Αλλαγή στο ΩΠ μαθημάτων για τα Γυμνάσια

Υπενθυμίζουμε ότι το νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα **των μαθημάτων α) στα Ημερήσια και β) στα Εσπερινά Γυμνάσια** καθορίζεται με τη με αρ. πρωτ. 115475/Γ2/21-08-2013 Υ.Α. (ΦΕΚ Β΄ 2121). Οι αλλαγές θα ισχύσουν φέτος μόνο για την Α΄ τάξη, ενώ για τη Β΄ και Γ΄ τάξη θα εξακολουθήσει να ισχύει το περυσινό ΩΠ. Για διευκόλυνσή σας, μπορείτε να ανατρέχετε στο ΦΕΚ με τα νέα ΩΠ στον ιστότοπο ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ, στην καταχώριση Νομοθεσία →Γυμνάσιο, στην ηλεκτρονική διεύθυνση http://users.ira.sch.gr/sfscholiki/files/nomothesia/FEK_%202121_%20OROL_PROGR_GYMN_2013_14.pdf

2. Ζητήματα Προγραμματισμού και Διδακτικής στα φιλολογικά μαθήματα του ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

2.α. Βασικές επισημάνσεις για τον ετήσιο Προγραμματισμό της διδασκαλίας ενός μαθήματος

- Όπως έχουμε σε κάθε ευκαιρία υπογραμμίσει, ο **προγραμματισμός** του ***τι*** και ***πώς*** θα διδάξω, ***σε συνάρτηση με τον (πραγματικά) διαθέσιμο διδακτικό χρόνο,*** είναι καθοριστικός στην αρχή του σχολικού έτους. Χρειάζεται, δηλαδή, να γνωρίζουμε την **ύλη** και παράλληλα **να υπολογίσουμε περίπου, κατά το δυνατό, τον διδακτικό χρόνο που διαθέτουμε. Ένα δίωρο μάθημα, στην πράξη, με βάση εμπειρικές διαπιστώσεις, από βιβλία ύλης προηγούμενων ετών, κυμαίνεται συνήθως στις 45-50 ώρες, επομένως με γνώμονα το χρόνο προγραμματίζουμε και ολοκληρώνουμε την ύλη δίνοντας έμφαση στα ουσιώδη, στους βασικούς μαθησιακούς στόχους!** Αν, βέβαια, προς το τέλος του έτους προκύψουν περισσότερες διαθέσιμες ώρες, μπορούμε να ανασχεδιάσουμε το διδακτικό μας πρόγραμμα και να τις αξιοποιήσουμε (π.χ. με προσαρμογή ρυθμού ολοκλήρωσης της ύλης, έμφαση σε επαναλήψεις, εμπέδωση, ανασύνθεση ύλης, εμπλουτισμό επίμαχων σημείων κ.ά).

- **Το ημερολόγιο με τις εβδομάδες, ο υπολογισμός των αργιών αλλά και της απώλειας διδακτικών ωρών (με βάση την εμπειρία), παλιά βιβλία ύλης (που καλό είναι να φωτοτυπούμε στο τέλος του χρόνου ως «αποτύπωμα» εφαρμογής)** μπορούν να μας βοηθήσουν σε ένα ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα, ώστε να ολοκληρώσουμε την ύλη εμπρόθεσμα και να μειώσουμε όσο γίνεται έναν ασθματικό αγώνα δρόμου, όταν πλησιάζει η λήξη του διδακτικού έτους.
- Για κάθε διδασκόμενο μάθημα είναι απαραίτητο να έχουμε από την αρχή **συνολική εποπτεία της ύλης** σε συνδυασμό με τις γενικές κατευθύνσεις (στόχους/επιδιωκόμενα αποτελέσματα) του Προγράμματος Σπουδών και των ετήσιων Οδηγιών, καθώς και με το Βιβλίο του Καθηγητή (συνήθως ψηφιακά διαθέσιμο). **Δεν διδάσκουμε το «βιβλίο» απλώς, αλλά ύλη ενός γνωστικού αντικειμένου, στο γενικότερο πλαίσιο αρχών και στόχων (που συνοψίζονται στο Πρόγραμμα Σπουδών). Με τη δική μας κρίση αξιοποιούμε και υλοποιούμε στόχους και πρακτικές για το καλύτερο μαθησιακό αποτέλεσμα.**
- Χρειάζεται να έχουμε σαφείς στόχους ως προς τα βασικά και απαραίτητα που είναι αναγκαίο να αφομοιώσουν οι μαθητές και στα οποία θα δώσουμε περισσότερο χρόνο, προσπαθώντας μάλιστα να επανερχόμαστε σε αυτά σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς. Βασικό «κλειδί» για την επίτευξη των στόχων ενός μαθήματος είναι α) να έχουμε από την αρχή του έτους εποπτεία της διδακτέας/εξεταστέας ύλης, να προσδιορίσουμε και να προγραμματίσουμε τα βασικά θέματα-τα ζητούμενα, τους κεντρικούς στόχους προς κατάκτηση και εμπέδωση, και β) να επιδιώκουμε τους μαθησιακούς αυτούς στόχους σε όλη τη διάρκεια του έτους, επανερχόμενοι ξανά και ξανά (με ασκήσεις, συνεχείς αναφορές, επαναλήψεις, συνδέσεις με τα παρακάτω κλπ), ώστε να αφομοιωθούν και να εμπεδωθούν από τους μαθητές. Συνοπτικά, επιλέγουμε και δίνουμε έμφαση, σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς στα βασικά θέματα που θεωρούμε αναγκαίο να κατακτήσουν οι μαθητές.
- Αρχίζουμε όχι απλώς με την 1η ενότητα αλλά με **επισκόπηση όλης της ύλης**, στο πνεύμα της **ολιστικής μάθησης**. **Οι μαθητές πρέπει να εξοικειωθούν με «το όλον» της ύλης, πριν την προσεγγίσουν σταδιακά και τη μελετήσουν τμηματικά!** Επίσης, αν διαπιστώσουμε στην αρχή ότι η ύλη του προηγούμενου έτους δεν ολοκληρώθηκε, χρειάζεται να καλύψουμε αυτά τα «μαθησιακά κενά/χάσματα», με διάφορους τρόπους, ανάλογα και με το μάθημα. Για παράδειγμα, στην Ιστορία, είναι

απαραίτητο να «γεφυρώσουμε» ενδεχόμενα χάσματα ύλης από τάξη σε τάξη, τα οποία θα αντιστοιχούν σε … μαθησιακά χάσματα.

- **Ειδικότερα, στην ιστορία,**
  - ✓ μπορούμε να ζητήσουμε από τους μαθητές στην αρχή να ανατρέξουν στα σχολικά τους βιβλία του προηγούμενου έτους (αν είναι ακόμη διαθέσιμα…) και με ερωτήσεις/εργασίες να διατρέξουν τα επίμαχα σημεία και να γεφυρώσουν το χάσμα χρόνου/γεγονότων με τη νέα προς μελέτη ιστορική περίοδο (με το νέο «βιβλίο»). Με τους μαθητές μας συνθέτουμε το διάγραμμα της περιόδου που πρέπει να «ολοκληρώσουμε», αξιοποιούμε ψηφιακές ή άλλες εργασίες-παρουσιάσεις τους και δίνουμε, τέλος, υποστηρικτικές, συνοπτικές σημειώσεις, αν το κρίνουμε σκόπιμο.
  - ✓ Συνεχίζοντας τη σύνδεση των εποχών/γεγονότων στον άξονα του χρόνου, εισάγουμε τη «νέα ύλη», συντονίζοντας τους μαθητές να εξερευνήσουν το βιβλίο: να καταλάβουν το χρονικό και γεωγραφικό φάσμα των γεγονότων, να εξοικειωθούν με το βιβλίο μέσα από τις εικόνες και από χαρακτηριστικές πηγές που περιέχει. Αξιοποιούμε, παράλληλα, τον πίνακα (και στα τετράδιά τους) για να σχηματίσουμε τον άξονα του χρόνου, τον κατάλληλο χάρτη, ψηφιακές παρουσιάσεις καθώς και τα περιεχόμενα του βιβλίου και τη δομή του (κεφάλαια, ενότητες, τυχόν εισαγωγικά σημειώματα). Βασικός στόχος μας είναι να αποκτήσουν οι μαθητές μια σφαιρική εικόνα της υπό μελέτη περιόδου, να κατανοήσουν και να γεφυρώσουν το πέρασμα από την προηγούμενη περίοδο (ύλη της προηγούμενης τάξης), να μπορούν σε όλη τη διάρκεια του έτους αυτή τη συνοπτική επισκόπηση να την αξιοποιούν, εντάσσοντας στο «όλον» το «μέρος», δηλαδή τις επιμέρους περιόδους, θέματα κλπ. Αφιερώνουμε διδακτικό χρόνο στην αρχή του έτους για την εξερεύνηση και σφαιρική κατάκτηση του βιβλίου.
- Καλή πρακτική προγραμματισμού είναι να συμπεριλάβουμε στον ετήσιο διδακτικό προγραμματισμό μας τη διδασκαλία ολόκληρου λογοτεχνικού έργου (μυθιστορήματος, συλλογής διηγημάτων ή και συλλογής /συστάδας ποιημάτων, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών κ.ά.). Μπορούμε να αξιοποιήσουμε 8 διδακτικές ώρες για τη διδασκαλία ολόκληρου λογ. έργου στην τάξη, πλαισιώνοντάς τη με άλλες καλές πρακτικές (ψηφιακές παρουσιάσεις-εργασίες

μαθητών, εικαστικές δημιουργίες με αφόρμηση το λογ. κείμενο, επισκέψεις σε σχετικά μέρη, κλπ. Επίσης , οι εργασίες σε ομάδες μπορούν να αξιοποιηθούν στο σχεδιασμό αυτόν.

- Μάλιστα, έχουμε πει σε πολλές ευκαιρίες ότι ο προγραμματισμός της «ύλης» από την αρχή του έτους είναι πιο αποτελεσματικός όταν συνδυάζεται με **ανάθεση εργασιών ατομικών ή ομαδικών (για προσεχείς διδακτικές ενότητες).** Πρόκειται για εργασίες οι οποίες πλαισιώνουν το μάθημα με **εποπτικό υλικό** και βοηθούν στην **εμπέδωση**, στην εξοικείωση με την ύλη, στην **ανάπτυξη «οριζόντιων δεξιοτήτων»** (κρίσης, ιδιαίτερων ταλέντων, στο πλαίσιο της διαφοροποιημένης διδασκαλίας). Επίσης, με τέτοιες προγραμματισμένες εργασίες μπορούμε να κερδίσουμε χρόνο διδακτικό και να δώσουμε έμφαση σε ενότητες που θέλουμε (π.χ. με ψηφιακές παρουσιάσεις (ppt), πίνακες/διαγράμματα, αφίσες κ.ά). Προετοιμάζουμε τι θέλουμε να αναλάβουν οι μαθητές λαμβάνοντας υπόψη στην κατανομή τις ιδιαίτερες δεξιότητες και το μαθησιακό επίπεδό τους, αξιοποιώντας παιδαγωγικά τη «δεξαμενή δεξιοτήτων» του τμήματος.
- Αν και η «πίεση χρόνου» είναι ο βασικός λόγος για τον οποίο συνήθως οι διδάσκοντες καταφεύγουν στην εισήγηση-αφήγηση και τη μετωπική διδασκαλία, ωστόσο, στο πλαίσιο ενός καλού προγραμματισμού, μπορούμε να αξιοποιήσουμε σε σημαντικά θέματα της ύλης την **εργασία σε ομάδες**, **στο στάδιο π.χ. της εμπέδωσης ή και της διερεύνησης ενός θέματος**. Για παράδειγμα, στη Νεοελληνική Γλώσσα, μπορούν οι μαθητές σε ομάδες να επεξεργαστούν ένα κείμενο για να φτιάξουν την περίληψη του. Αφετηρία **για την εργασία σε ομάδες μπορεί να αποτελέσει ένα κείμενο σε φωτοτυπία ή στον διαδραστικό πίνακα/στον βιντεοπροβολέα ή προβολή ολιγόλεπτου βίντεο με σχετικό θέμα κλπ.**
- Η **χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία** μας, όσο οι συνθήκες επιτρέπουν, και η προγραμματισμένη ανάθεση στους μαθητές εργασιών ευρύτερης έκτασης μπορούν να ανανεώσουν το ενδιαφέρον των μαθητών και να υποκινήσουν τη συμμετοχή τους.
- **Η ανανέωση των διδακτικών μας μεθόδων και πρακτικών, η έμφαση στη συμμετοχική, βιωματική, διερευνητική μάθηση και στην ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, η προσπάθεια διαφοροποιημένης διδασκαλίας και διαχείρισης της ετερογένειας του μαθητικού πληθυσμού,** με γνώμονα την πρόοδο όλων των

μαθητών μπορούν να βελτιώσουν τα μαθησιακά αποτελέσματα και τη δική μας ικανοποίηση για το έργο μας.

- Η **ανασύνθεση της ύλης** στο τέλος του έτους (αφού προσπαθήσουμε να εξοικονομήσουμε χρόνο με τεχνικές «πύκνωσης» του υλικού μας, όπου είναι δυνατό, με βάση την ύλη που καθορίζεται από το ΥΠΑΙΘ) είναι πολύ ουσιαστική και βοηθά στην εμπέδωση και στην αίσθηση «κατάκτησης» του όλου, που δικαιώνει τη διδακτική μας!

2β. Προγραμματισμός με γνώμονα (και) τα ζητούμενα των εξετάσεων. Ο ΙΣΧΥΩΝ ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ για τα φιλολογικά μαθήματα του Γυμνασίου. Ηλεκτρονικός σύνδεσμος στις αναρτήσεις των ισχυόντων Π.Δ. εξέτασης κάθε μαθήματος στον ιστότοπο ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ → ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ→ Γυμνάσιο

- Ως προς τη διδακτική, πολύ χρήσιμο για τους μαθητές είναι να γνωρίζουν να απαντούν στους τύπους των θεμάτων/ερωτήσεων που τους δίνονται προς εξέταση/αξιολόγηση. **Είναι μια καλή πρακτική να ετοιμάσει ο Φιλόλογος στην αρχή της χρονιάς ένα ενδεικτικό «διαγώνισμα» σύμφωνα με τα ζητούμενα της εξέτασης του μαθήματος,** με προσεγμένη εκφώνηση των ζητουμένων, με μοριοδότηση των επιμέρους ερωτήσεων, το οποίο να επεξεργαστεί στην τάξη με τους μαθητές, με τον πιο πρόσφορο τρόπο (π.χ. να απαντήσουν κατά ομάδες ή να το γράψουν ως άσκηση προσομοίωσης των τελικών εξετάσεων ή να το απαντήσουν και να το συζητήσουν στην ολομέλεια).
- Για διευκόλυνση/ άμεση πρόσβαση στα ζητούμενα των εξετάσεων, μπορείτε να επισκεφτείτε, τον ιστότοπο ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ, στη Νομοθεσία → Γυμνάσιο, όπου θα βρείτε αναρτημένο το ισχύον έως τώρα ΠΔ για τις εξετάσεις του Γυμνασίου http://users.ira.sch.gr/sfscholiki/files/nomothesia/fek_261_pd_319_2000_exetaseis_gym.pdf
- Αξιοποιώντας ήδη από την αρχή του διδακτικού έτους τα ισχύοντα στο ΠΔ 319, ΦΕΚ 261/2000) γραπτής εξέτασης των μαθητών, προσανατολίζουμε τους μαθητές μας στο Γυμνάσιο στο να μαθαίνουν να απαντούν σε ζητούμενα εξετάσεων.
- Επίσης, είναι **καλή πρακτική να δίνουμε κατά τη διάρκεια του έτους σε όλες τις τάξεις ασκήσεις στον τύπο των ερωτήσεων που ζητούνται στις εξετάσεις.** Έτσι εξοικειώνονται και προετοιμάζονται οι μαθητές να απαντούν με πληρότητα και ακρίβεια.

2.γ. Αξιοποίηση αναρτημένου υλικού (ψηφιακών πόρων) Υ.ΠΑΙ.Θ. για εμπλουτισμό διδασκαλίας και διαδραστικές δραστηριότητες.

- Όπως έχουμε ξαναπεί, καλό είναι στην αρχή του έτους, όταν προγραμματίζουμε τη διδακτική μας (**τι** και **πώς**) να ανατρέχουμε σε υποστηρικτικό διδακτικό υλικό από το Ψηφιακό Σχολείο και άλλες σχετικές διευθύνσεις (π.χ. Η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα). Αντλούμε έτσι ιδέες, που μπορούμε να αξιοποιήσουμε ανάλογα με τους μαθητές και τις συνθήκες της διδασκαλίας μας.
- Ειδικότερα, πολύ χρήσιμοι για εμπλουτισμό και υποστήριξη της δουλειάς μας στο Λύκειο είναι οι ψηφιακοί πόροι του Υ.ΠΑΙ.Θ., στο ανανεωμένο *Ψηφιακό Σχολείο,* http://dschool.edu.gr, όπου υπάρχουν διαθέσιμα τα βιβλία καθηγητή και σε πολλές περιπτώσεις ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ. Ειδικότερα, στη διεύθυνση http://ebooks.edu.gr/2013/allcoursesdiadrastika.php μπορείτε να βρείτε συνοπτικό κατάλογο με τα διαδραστικά βιβλία όλων των τάξεων του Γυμνασίου για τα μαθήματα: Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, Νέα Ελληνική Γλώσσα, Λογοτεχνία και Ιστορία Γ΄ τάξης. (Πατήστε πάνω στους αριθμούς ανά τάξη για να δείτε τα αντίστοιχα βιβλία.) Ανοίγοντας το διαδραστικό σχολικό βιβλίο (εμπλουτισμένο html, σε επεξεργάσιμη μορφή) μπορούμε να βρούμε στις σελίδες του τα εικονίδια για να δούμε προσομοιώσεις, διερευνήσεις, πειράματα, εικόνες, εκπαιδευτικά παιχνίδια, 3D χάρτες, ασκήσεις και άλλα. Για παράδειγμα, στα **Αρχαία Ελληνικά της Γ΄ τάξης του Γυμνασίου,** στην ενότητα 6 (Η μουσική εξημερώνει) βρίσκουμε διαδραστικό- διαθεματικό υλικό (π.χ ηχογραφήσεις αρχαίας ελληνικής μουσικής, συνδέσεις με λήμματα ηλεκτρ. εγκυκλοπαίδειας κ.ά.):.
http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C106/502/3268,13328
- Μπορούμε σε «επίμαχα» σημεία της ύλης, κατά την κρίση μας, να προγραμματίσουμε ένα ενδιαφέρον μάθημα (ή όσα μπορούμε με βάση το διαθέσιμο χρόνο) στο εργαστήριο Πληροφορικής ή σε αίθουσα με διαδίκτυο ή/και διαδραστικό πίνακα, όπου οι μαθητές θα έχουν πρόσβαση για να επεξεργαστούν ή να παρουσιάσουν σχετικές εργασίες. Ακόμη κι αν τέτοιες δραστηριότητες δεν μπορούν να γίνονται συχνά, «διανθίζουν» τη «σχολική ρουτίνα» και προκαλούν το ενδιαφέρον των μαθητών, προάγοντας την ενεργό συμμετοχή τους.
- Επίσης, το **βιβλίο του καθηγητή** (συνήθως διαθέσιμο ψηφιακά στο Ψηφιακό Σχολείο) βοηθάει στο έργο μας με οδηγίες πρακτικές, γενικές αλλά και κατά

κεφάλαιο, από τις οποίες μπορούμε να επιλέξουμε και να προσαρμόσουμε στο σχεδιασμό /προγραμματισμό μας

Ακόμη, υπενθυμίζουμε ότι χρήσιμο και πρακτικά αξιοποιήσιμο συνοδευτικό/ υποστηρικτικό υλικό για γλωσσικά μαθήματα βρίσκεται στην «Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα», http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html.

3. Ζητήματα ενημέρωσης και επικοινωνίας μεταξύ μας

3.1. Ενημέρωση για νέες αναρτήσεις – υλικό στον ιστότοπο ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ.

Νέες αναρτήσεις για νομοθετικά και συναφή εκπαιδευτικά θέματα, χρήσιμα για τον προγραμματισμό και τη διδακτική των μαθημάτων μπορείτε να βρείτε και φέτος τον ιστότοπο ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ, http://users.sch.gr//sfscholiki/fi , τον οποίο μπορείτε να επισκεφτείτε, επίσης, από τη σελίδα της Δ/νσης Δ/θμιας Εκπ/σης, στην αρχική της σελίδα, κάτω δεξιά, στο εικονίδιο με τα δελφίνια της Κνωσού. Όπως από το σχολ. έτος 2012-13 γνωρίζετε, επιμελούμαι τη λειτουργία του ιστότοπου ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ, προσπαθώντας να έχετε έναν «δικό σας» διαδικτυακό χώρο, ενημερωμένο νομοθετικά και λειτουργικό για διδακτικά θέματα. Θα ήθελα, με την ευκαιρία, να ευχαριστήσω τον καθηγητή Πληροφορικής, κ. Ν. Αγγελιδάκη, για την τεχνική υποστήριξη και την ευγενική συνεργασία του.

Ειδικότερα, στην «αρχική σελίδα» του ιστότοπου αυτού, αριστερά μπορείτε να δείτε τις «επιμέρους θεματικές ενότητες» («Επιλογές»), το περιεχόμενο των οποίων εμπλουτίζεται συστηματικά –και ευελπιστώ φέτος να γίνει τόπος «συνάντησης» και «επικοινωνίας» μας περισσότερο από πέρυσι οπότε ξεκινήσαμε. Για διευκόλυνσή σας, μάλιστα, θα συνεχίσω να αναρτώ τα έγγραφα που στέλνω στα σχολεία σας, οπότε μπορείτε να ενημερώνεστε στο δικό σας χώρο και χρόνο. Ανάλογα με το θέμα, τα έγγραφα αυτά θα τα βρίσκετε στις Ανακοινώσεις (όταν αφορούν σε ενημέρωση για Ημερίδες, σεμινάρια, που θα κάνουμε φέτος, καθώς και ευρύτερη ενημέρωση για πολιτιστικές-φιλολογικές εκδηλώσεις, Συνέδρια κ.ά.) ή στις Γενικές Οδηγίες (Σχολ Σύμβ Φιλολόγων), π.χ. το παρόν έγγραφο.

Στην καταχώριση Νομοθεσία –> Γυμνάσιο μπορείτε να ενημερώνεστε για τις εγκυκλίους, τα ΦΕΚ, τις Υπουργικές αποφάσεις, με τις αλλαγές, τις οδηγίες, τον τρόπο εξέτασης μαθημάτων κ.ά. Σαφώς, τα παραπάνω έγγραφα είναι διαθέσιμα και από άλλες πηγές, αλλά ελπίζω η συγκέντρωσή τους εκεί να σας διευκολύνει κάθε φορά που χρειάζεστε να ανατρέξετε σε αυτά.

Επίσης στις Σχολικές Δράσεις, μπορείτε να δείτε αναρτημένες δουλειές-δραστηριότητες συναδέλφων, ώστε να υπάρχει επικοινωνία και πηγή έμπνευσης για νέες δουλειές. Βέβαια, θα χαρώ να μου στείλετε (kalokyri@sch.gr) δουλειές σας για ανάρτηση, σε αρχείο word, ppt ή αν πρόκειται για μεγάλα αρχεία, τον ηλεκτρονικό σύνδεσμο της ανάρτησής τους στις ιστοσελίδες του σχολείου σας ή σε άλλο σχετικό διαδικτυακό τόπο. Στην περίπτωση αυτή, στέλνετε μια σύντομη παρουσίαση της δουλειάς σας, σε αρχείο word, στο οποίο έχετε αντιγράψει και τον σύνδεσμο.

3.2. …Ένα θέμα *κοινού* προγραμματισμού για τη νέα σχολική χρονιά 2013-14 'Πρόσκληση' για να αντιμετωπίσουμε μια 'πρόκληση' φιλολογική: πρακτικές για καλλιέργεια της Ορθογραφίας.

Όπως έχουμε συζητήσει στις συναντήσεις μας, οι αδυναμίες στην ορθογραφία των μαθητών επιδεινώνονται με τα greeklish, ενώ όλο και περισσότερο υποχωρεί η αίσθηση της «ιστορικής ορθογραφίας», η οποία εκφράζει και συνείδηση της διαχρονικότητας της γλώσσας. Στο πνεύμα, λοιπόν, της προσπάθειάς μας να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητές ως προς την ορθογραφία και να την αντιλαμβάνονται ως μέρος της γλωσσικής και πολιτισμικής μας ταυτότητας και όσων αυτή συνεπάγεται, σας προτείνω να αποτελέσει κοινό στόχο του ετήσιου προγραμματισμού όλων των Φιλολόγων η επιδίωξη της βελτίωσης της ορθογραφίας και της κατανόησης των προεκτάσεών της…

Προτείνω ως τρόπο στήριξης του στόχου αυτού, οι Φιλόλογοι να συνεργάζονται ως προς τη συστηματική εκμάθηση της ορθογραφίας, μέσα από το αντικείμενο που διδάσκουν. Μπορούν, για παράδειγμα, όλοι οι Φιλόλογοι, για κάθε διδακτικό αντικείμενο («μάθημα που διδάσκουν»), σε κάθε τμήμα, μετά από σχετική ευαισθητοποίηση των μαθητών (με συζήτηση ή ανάγνωση κειμένου με σχετικό προβληματισμό κ.ά. τεχνικές), να αναθέτουν συστηματικά μερικές γραμμές ορθογραφίας π.χ. από το βιβλίο του αντίστοιχου μαθήματος και να αφιερώνουν μερικά λεπτά για την υπαγόρευσή της. Σαφώς ο διδακτικός χρόνος δεν είναι ποτέ… επαρκής, αλλά *η συστηματική και κοινή προσπάθεια* μπορεί να επιφέρει αποτέλεσμα, έστω σε κάποιο βαθμό, μαζί με τη συμβολική σημασία-ευαισθητοποίηση των μαθητών για το μέλλον.

Είναι καιρός να «αντιμετωπίσουμε» λάθη, όπως:

- «χρησιμοποι**εί**στε», στην προστακτική (!), αντί για τον σωστό τύπο «χρησιμοποι**ή**στε». Ευκαιρία να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές την

εμβέλεια εφαρμογής και τη διαχρονική χρήση του «θέματος του αορίστου» (ώ→ησα)

- «υπ**έ**γραψε», «επ**έ**λεξε», στην προστακτική(!) Επίσης ευκαιρία να μάθουν τη διάκριση μεταξύ οριστικής αορίστου (με αύξηση) και προστακτικής (χωρίς αύξηση)
- «διευκρίν**η**ση» *(ακόμη και σε επίσημα έγγραφα…)*
- το προσεχ**ή (!)** διάστημα
- κ.α. που πληγώνουν τη δική σας φιλολογική ευαισθησία…

Μάλιστα, οι συνάδελφοι Φιλόλογοι, Νεκτάριος Χατζάκης (10ο ΓΕΛ) και Φανή Χαλκιαδάκη (13ο ΓΕΛ), κατά το σχολικό έτος 2012-13, διοργάνωσαν **«Διασχολικό διαγωνισμό Ορθογραφίας»** και συνεργάστηκαν με συναδέλφους άλλων σχολείων. Περισσότερα για το θέμα και υλικό πρόσφορο θα βρείτε αναρτημένα στις «Σχολικές Δράσεις» του ιστότοπου ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ. Επίσης, μπορείτε να επικοινωνήσετε με τους συναδέλφους που διοργάνωσαν στο Λύκειο τη δράση αυτή (Χατζάκης Νεκτάριος, pinakiano@gmail.com //Τηλ. σχολείου: 2810-252154).

Θα πρότεινα από φέτος να αναλάβουν και οι Φιλόλογοι των Γυμνασίων την πρωτοβουλία για την πραγματοποίηση ανάλογων «αγώνων Ορθογραφίας».

4. Μια πρόταση διδακτική:

Πώς να «ανακαλύψουν» οι μαθητές του Γυμνασίου την αξία και τη γοητεία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας; Πώς να υποκινήσουμε το ενδιαφέρον τους για την ΑΕΓ και κατά προέκταση για τον κόσμο των ιδεών και αξιών που εκφράζει; Πώς να διαμορφώσουν περισσότερο θετική στάση απέναντι στο «μάθημα» της ΑΕΓ στο Γυμνάσιο;

Στο πνεύμα του προβληματισμού αυτού, που μοιραστήκαμε με τους Φιλολόγους του 3ου Γυμνασίου Ηρακλείου, σε ενδοσχολική συνάντηση, τις πρώτες μέρες της φετινής χρονιάς, ανταποκρίνεται το υλικό που εκπόνησε η Φιλόλογος κ. Μαρία Μπουρμπουράκη, με στόχο **να χρησιμοποιηθεί στις αρχές της σχολικής χρονιάς (στην Α΄ τάξη αλλά και στη Β΄και Γ΄) και να δώσει ερέθισμα για συζήτηση και *«επαν-εκτίμηση»* της ΑΕΓ από τους μαθητές**.

Το αρχείο θα βρείτε αναρτημένο στις Σχολικές Δράσεις, στον ιστότοπο ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ, αλλά για άμεση πρόσβαση το αντιγράφω κι εδώ,

εφόσον η συνάδελφος, η κ. Μ. Μπορμπουράκη επιθυμεί να το χρησιμοποιήσουμε στη φιλολογική μας κοινότητα.

Σας προτείνουμε να δοκιμάσετε το «γλωσσικό ταξίδι» με τους μαθητές σας, επιλέγοντας όσα εσείς θεωρείτε πρόσφορα. Θα χαρώ να μου στείλετε σχόλια «ανατροφοδότησης» (kalokyri@sch.gr), αν το αξιοποιήσετε στην τάξη σας.

Αγαπητοί Συνάδελφοι,

Εύχομαι και φέτος η επικοινωνία μας να είναι συχνή και ουσιαστική. Είμαι στη διάθεσή σας για κάθε θέμα της δουλειάς μας, στο οποίο μπορώ να προσφέρω.

Με συναδελφικούς χαιρετισμούς,

Λιάνα Καλοκύρη

Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων

3ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ***ΗΡΑΚΛΕΙΟ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ 2013***

Α΄ Γυμνασίου

1η ενότητα, Το ταξίδι των λέξεων στο χρόνο

…ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΥΜΕ ΞΑΝΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ

Γιατί άραγε θα πρέπει να εκτιμούμε την αρχαία ελληνική γλώσσα; Γιατί να τη μαθαίνουμε στο Γυμνάσιο, εφόσον μάλιστα μας δυσκολεύει; Μήπως θα μιλήσουμε με τους αρχαίους Έλληνες, σήμερα; Δεν είναι καλύτερα να μάθουμε μια ακόμη ξένη γλώσσα, από αυτές που θα είναι πολύ χρήσιμες στο μέλλον, όπως προβλέπεται;

Αν συμμερίζεσαι τα παραπάνω ερωτήματα, κάνε ένα «γλωσσικό ταξίδι», με όχημα το παρακάτω κείμενο· ίσως να ανακαλύψεις τις απαντήσεις που ζητάς…

1. Ας δούμε μερικές φράσεις της αρχαίας ελληνικής και ας προσπαθήσουμε να πούμε τι σημαίνουν :

νοῦς ὑγιὴς ἐν σώματι ὑγιεῖ=

εὖ ἀγωνίζεσθαι=

πὺξ λάξ=

κύκνειον ᾆσμα=

δημοσίᾳ δαπάνῃ=

τὰ παιδία παίζει=

γνῶθι σ' αὐτόν=

ἔπεα πτερόεντα=

Εὕρηκα! Εὕρηκα!=

τὸ δὶς ἐξαμαρτεῖν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ=

εὖ ζῆν=

μολὼν λαβέ!=

μή μου ἅπτου=

καινὰ δαιμόνια=

στήλη ἅλατος=

ἆρον ἆρον=

ἀπὸ μηχανῆς θεός=

γόρδιος δεσμός =

2.Μπορείς να βρεις στο προοίμιο της Οδύσσειας λέξεις που χρησιμοποιούμε και σήμερα;

ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ
πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσεν·
πολλῶν δ᾽ ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω,
πολλὰ δ᾽ ὅ γ᾽ ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα ὃν κατὰ θυμόν,
ἀρνύμενος ἥν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἑταίρων.

3. Το παρακάτω απόσπασμα από την ομιλία του Ξενοφώντα Ζολώτα στο ΔΝΤ (26/9/1957) πιστεύεις ότι μπορεί ακόμα και κάποιος που δεν γνωρίζει αγγλικά να το μεταφράσει ; Γιατί ; Our critical problems such as the numismatic plethora generate some agony and melancholy. This phenomenon is characteristic of our epoch. In parallel, a panethnic unhypocritical economic synergy and harmonization in a democratic climate is basic.

……

……

……

……

4. ***Αντιστοίχισε τις ξένες λέξεις με τις ελληνικές*** .

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ	*ΑΓΓΛΙΚΕΣ*	*ΓΑΛΛΙΚΕΣ*	*ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ*	*ΙΤΑΛΙΚΕΣ*
καρδιολογία	*mathematics*	*acoustique*	*Kardiologie*	*ritmico*
δραματικός	*dramatic*	*l'architecture*	*Monarchie*	*Cardiologia*
ποίημα	*poem*	*mathématiques*	*Akustik*	*poema*
ρυθμικός	*acoustics*	*mélodie*	*Poesie*	*acustica*
αρχιτεκτονική	*monarchy*	*monarchie*	*Architektur*	*matematica*
μαθηματικά	*architecture*	*Cardiologie*	*Melodie*	*melodia*
μελωδία	*melody*	*poème*	*Mathematik*	*drammatico*
ακουστική	*cardiology*	*dramatiques*	*dramatisch*	*architettura*
μοναρχία	*rhythm*	*rythmique*	*rhythmisch*	*monarchia*

5.Έχεις σίγουρα φορέσει αθλητικά παπούτσια <u>asics</u>.Ξέρεις όμως τι σημαίνει η λέξη; Ας το δούμε μαζί:

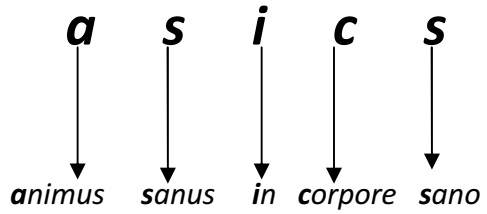

Αυτή η φράση είναι η λατινική μετάφραση του αρχαιοελληνικού ρητού «νους υγιής εν σώματι υγιεί», δηλαδή «το γερό/υγιές πνεύμα κατοικεί μέσα σε γερό σώμα».

<u>Αν βρήκες ενδιαφέροντα όσα διάβασες παραπάνω, πίστεψέ με αξίζει τον κόπο να διαβάσεις και όσα ακολουθούν!!!</u>

<u>Γιατί να μάθω Αρχαία Ελληνικά; Αναρωτιέσαι και συ;</u>

Αξίζει να διαβάσουμε το παρακάτω κείμενο την αξία της διδασκαλίας της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, που το έγραψε ο μεγάλος Έλληνας φιλόλογος Ι. Θ. Κακριδής.

Α. «Γιατί διδάσκουμε Αρχαία Ελληνικά στα παιδιά»

Γιατί αλήθεια διδάσκουμε τα αρχαία ελληνικά στα παιδιά που θέλουμε να μορφώσουμε, σε τόσο πολλές ώρες μάλιστα; Τρεις είναι οι κύριοι λόγοι που μας υποχρεώνουν να βοηθήσουμε τα παιδιά μας να επικοινωνήσουν όσο γίνεται περισσότερο με τον αρχαίο κόσμο .

Πρώτα απ' όλα, γιατί είμαστε κι εμείς Έλληνες. Από τον καιρό του Ομήρου ως σήμερα έχουν περάσει κάπου δυο χιλιάδες εφτακόσια χρόνια. Στους αιώνες που κύλησαν οι Έλληνες βρεθήκαμε συχνά στο απόγειο της δόξας, άλλοτε πάλι στα χείλια μιας καταστροφής ανεπανόρθωτης· νικήσαμε και νικηθήκαμε αμέτρητες φορές· δοκιμάσαμε επιδρομές και σκλαβιές· αλλάξαμε θρησκεία· στους τελευταίους αιώνες η τεχνική επιστήμη μετασχημάτισε βασικά τη μορφή της ζωής μας· και όμως

κρατηθήκαμε Έλληνες, με την ίδια γλώσσα-φυσικά εξελιγμένη-, με τα ίδια ιδανικά, τον

ίδιο σε πολλά χαραχτήρα και με ένα πλήθος στοιχεία του πολιτισμού κληρονομημένα από τα προχριστιανικά χρόνια. Στον πνευματικό τομέα κανένας λαός δεν μπορεί να προκόψει, αν αγνοεί την ιστορία του, γιατί άγνοια της ιστορίας θα πει άγνοια του ίδιου του ίδιου του εαυτού του. Είμαι Έλληνας, συνειδητός Έλληνας, αυτό θα πει, έχω αφομοιώσει μέσα μου την πνευματική ιστορία των Ελλήνων από τα μυκηναϊκά χρόνια ως σήμερα.

Ο δεύτερος λόγος που μας επιβάλλει να γνωρίσουμε την αρχαία πνευματική Ελλάδα είναι ότι είμαστε κι εμείς Ευρωπαίοι. Ολόκληρος ο Ευρωπαϊκός πολιτισμός στηρίζεται στον αρχαίο Ελληνικό, με συνδετικό κρίκο τον ρωμαϊκό. Με τους άλλους Ευρωπαίους μας δένει βέβαια και ο Χριστιανισμός, όσο και να μας χωρίζουν ορισμένα δόγματα. Μα και ο Χριστιανισμός έπρεπε να δουλευτεί πρώτα με την Ελληνική σκέψη, για να μπορέσει ν' απλώσει έπειτα στον ευρωπαϊκό χώρο. Η ρίζα του πολιτισμού των Ευρωπαίων όλων είναι ο αρχαίος ελληνικός στοχασμός και η τέχνη, γι' αυτό δεν μπορεί να τα αγνοεί κανείς, αν θέλει να αισθάνεται πως ανήκει στην Ευρώπη.

Μα ο κυριότερος λόγος που δεν επιτρέπεται οι νέοι μας ν' αγνοούν την αρχαίαν Ελλάδα είναι άλλος: στην Ελλάδα για πρώτη φορά στα χρονικά του κόσμου ανακαλύφτηκε ο άνθρωπος ως αξία αυτόνομη, ο άνθρωπος που θέλει να κρατιέται ελεύθερος από κάθε λογής σκλαβιά, και υλική και πνευματική. Μέσα στους λαούς που περιβάλλουν τον ελληνικό χώρο στα παλιά εκείνα χρόνια υπάρχουν πολλοί με μεγάλο πολιτισμό, πάνω απ' όλους οι Αιγύπτιοι και οι Πέρσες. Οι λαοί όμως αυτοί ούτε γνωρίζουν ούτε θέλουν τον ελεύθερο άνθρωπο. Το απολυταρχικό τους σύστημα επιβάλλει στα άτομα να σκύβουν αδιαμαρτύρητα το κεφάλι μπροστά στο βασιλέα και στους θρησκευτικούς αρχηγούς. Η ελεύθερη πράξη και η ελεύθερη σκέψη είναι άγνωστα στον εξωελληνικό κόσμο.

Και οι Έλληνες; Πρώτοι αυτοί, σπρωγμένοι από μια δύναμη που βγαίνει από μέσα τους και μόνο, την δεσποτεία θα την μεταλλάξουν σε δημοκρατία, και από την άβουλη, ανεύθυνη μάζα του λαού θα πλάσουν μια κοινωνία από πολίτες ελεύθερους, που καθένας τους να νιώθει τον εαυτό του υπεύθυνο και για τη δική του και για των άλλων την προκοπή. Ο στοχασμός είναι κι αυτός ελεύθερος για τα πιο τολμηρά πετάματα του νου και της φαντασίας. Ο Έλληνας είναι ο πρώτος, που ενώ ξέρει πως δεν μπορεί ατιμώρητα να ξεπεράσει τα σύνορα του ανθρώπου και να γίνει θεός, όμως κατέχεται από μια βαθιά αισιοδοξία για τις ανθρώπινες ικανότητες και είναι γεμάτος αγάπη για τον άνθρωπο, που τον πιστεύει ικανό να περάσει τις ατέλειές του και να γίνει αυτό που πρέπει να είναι–ο τέλειος άνθρωπος. Αυτή η πίστη στον τέλειον άνθρωπο, συνδυασμένη με το βαθύ καλλιτεχνικό αίσθημα που χαρακτηρίζει την ελληνική φυλή, δίνει στον αρχαίον Έλληνα τον πόθο και την ικανότητα να πλάσει πλήθος ιδανικές μορφές σε ό,τι καταπιάνεται με το νου, με τη φαντασία και με το χέρι: στις απέριττες μορφές που σχεδιάζουν οι τεχνίτες στα αγγεία της καθημερινής χρήσης, στη μεγάλη ζωγραφική, στην πλαστική του χαλκού και του μαρμάρου, πάνω απ' όλα στο λόγο τους, και τον πεζό και τον ποιητικό.

Αυτόν τον κόσμο θέλουμε να δώσουμε στα παιδιά μας, για να μορφωθούν· για να καλλιεργήσουν τη σκέψη τους αναλύοντας τη σκέψη των παλιών Ελλήνων· για να καλλιεργήσουν το καλλιτεχνικό τους αίσθημα μελετώντας ό,τι ωραίο έπλασε το χέρι και η φαντασία των προγόνων τους· για να μπορέσουν κι αυτοί να νιώσουν τον εαυτό τους αισιόδοξο, ελεύθερο και υπεύθυνο για τη μοίρα του ανθρώπου πάνω στη γη· προπαντός για να φουντώσει μέσα τους ο πόθος για τον τέλειον άνθρωπο.

***Β. Μια απάντηση στο παραπάνω ερώτημα δίνει και ο διαπρεπής ξένος φιλόλογος Raffaele Cantarella**:* *«Από όλες τις δημιουργίες του αρχαίου ελληνικού πνεύματος η πιο θαυμαστή είναι χωρίς αμφιβολία η γλώσσα. Ο άπειρος πλούτος της λεξιλογικής παραδόσεως, η σχεδόν απεριόριστη δυνα τότητα συνθέσεως, η σημασιολογική ακρίβεια των πολυάριθμων συνωνύμων, η απλότητα του κλιτικού συστήματος των ονομάτων και ο πλούτος του κλιτικού συστήματος των ρημάτων, το εναλλασσόμενο παιχνίδι των μορίων και των προθέσεων, η διαφάνεια της λογικής και συντακτικής δομής, το εύηχον και η μουσικότητα, τέλος, δημιούργησαν το πιο τέλειο όργανο που ο άνθρωπος έφτιαξε, για να εκφράσει τις σκέψεις του. Και όπως η γλώσσα δημιουργήθηκε από την ανάγκη να εκφρασθεί η ανθρώπινη σκέψη, έτσι και η ίδια με τη σειρά της συνέβαλε να δημιουργηθούν απ' αυτή τη σκέψη οι λογοτεχνικές μορφές με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους: σκέπτεται κανείς τα Ελληνικά της ποίησης, σ' όλη την ποικιλία της. Και κατόπιν τα Ελληνικά της φιλοσοφίας και της ιστορίας, της ρητορικής, της αφήγησης και του μυθιστορήματος, της γραμματικής και της φιλολογίας, της ιατρικής και των μαθηματικών, της αστρονομίας και της φυσικής, της ζωολογίας και της βοτανικής, της γεωγραφίας και της εθνογραφίας, της θεολογίας. Πλευρές της σκέψεως, τις οποίες, μαζί με άλλες ακόμη, η Ελλάδα αποκάλυψε στην ανθρωπότητα σε μορφές που έμειναν βασικές. Γι' αυτό η εκφραστική δύναμη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας παρέμεινε ενεργή και ζωντανή σε όλες τις γλώσσες του πολιτισμού (τεχνικοί όροι του λεξιλογίου σε όλες τις σύγχρονες γλώσσες)».*

Γ. Η Ελληνική Γλώσσα, αποτελεί τη βάση επάνω στην οποία στηρίχτηκαν πλήθος σύγχρονων γλωσσών. Ακόμα κι αν δεν υπήρχε καμία άλλη αναφορά ακόμα κι αν δεν είχε διασωθεί κανένα προκατακλυσμιαίο μνημείο, θα αρκούσε η Ελληνική Γλώσσα ως απόδειξη της ύπαρξης στο παρελθόν, μίας εποχής μεγάλου πολιτισμού.

Στη γλώσσα μας είναι εμφυτευμένη όλη η γνώση που κατέκτησε ο άνθρωπος έως σήμερα. Κάθε ελληνική λέξη-όρος φέρει ένα βαρύ φορτίο νόησης, φορτίο που οι προγενέστεροι 'εξόδευσαν', για να κατακτήσουν γνωστικά τη συγκεκριμένη έννοια και να την 'βαπτίσουν' με το συγκεκριμένο όνομα-λέξη».

Παραδείγματα:

AFTER = Από το ομηρικό αυτάρ= μετά. Ο Όμηρος λέει: "θα σας διηγηθώ τι έγινε αυτάρ".

BROTHER = λατινικά frater από το φράτωρ.

DAY = Οι Κρητικοί έλεγαν την ημέρα 'δία'. Και: ευδιάθετος = είναι σε καλή μέρα.

DISASTER = από το δυσοίωνος + αστήρ

DOUBLE = από το διπλούς – διπλός.

EXIST = λατινικά ex+sisto από το έξ+ίστημι= εξέχω, προέχω.

EXIT = από το έξιτε = εξέλθετε

FATHER = από το πάτερ (πατήρ).

KISS ME = εκ του κύσον με = φίλησέ με (…;είπε ο Οδυσσέας στην Πηνελόπη).

ME = από το με.

MOTHER = από το μάτηρ, μήτηρ.

MOVE = από το ομηρικό αμείβου = κουνήσου!

PAUSE = από το παύση.

RESTAURANT = από το ρά + ίσταμαι = έφαγα και στηλώθηκα.

SIMPLE = από το απλούς (η λέξη δασύνεται).

SPONSOR από το σπένδω = προσφέρω (σπονδή).

YES = από το γέ = βεβαίως.

WATER = από το Ύδωρ (νερό), με το δ να μετατρέπεται σε τ.

Τμήμα εργασίας βασισμένη σε Μελέτη της ομογενούς καθηγήτριας Αναστασίας Γονέου , Με τίτλο «Ελληνική Γλώσσα – τροφός όλων των γλωσσών»

Δ. Τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική.
το σπίτι φτωχικό στις αμμουδιές του Όμηρου.
Μονάχη έγνοια η γλώσσα μου στις αμμουδιές του Όμηρου. (…)
Μονάχη έγνοια η γλώσσα μου, με τα πρώτα μαύρα ρίγη.(…)
Μονάχη έγνοια η γλώσσα μου, με τα πρώτα πρώτα δόξα Σοι!
Εκεί δάφνες και βάγια
θυμιατό και λιβάνισμα
τις πάλες ευλογώντας και τα καριοφίλια.
Στο χώμα το στρωμένο με τ' αμπελομάντιλα
κνίσες, τσουγκρίσματα
και Χριστός Ανέστη
με τα πρώτα σμπάρα των Ελλήνων.
Αγάπες μυστικές με τα πρώτα λόγια του Ύμνου.
Μονάχη έγνοια η γλώσσα μου, με τα πρώτα λόγια του Ύμνου
Άξιον Εστί, Οδ. Ελύτης

Ε.Η ΘΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Hellenic Quest λέγεται ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικής εκμάθησης της Ελληνικής που το CNN άρχισε να διανέμει παγκοσμίως και προορίζεται σε πρώτο στάδιο για τους αγγλόφωνους και ισπανόφωνους.
Η μέθοδος διδασκαλίας συνίσταται στην προβολή πληροφοριών στην οθόνη του Η/Υ με ταυτόχρονη μετάδοση ήχου και κινούμενης εικόνας..

Το πρόγραμμα παράγεται από τη μεγάλη εταιρία Η/Υ Apple, ο Πρόεδρος της οποίας Τζον Σκάλι είπε σχετικά: Αποφασίσαμε να προωθήσουμε το πρόγραμμα εκμάθησης της Ελληνικής, επειδή η κοινωνία μας χρειάζεται ένα εργαλείο που θα της επιτρέψει ν' αναπτύξει τη δημιουργικότητά της, να εισαγάγει καινούριες ιδέες και θα της προσφέρει γνώσεις περισσότερες απ' όσες ο άνθρωπος μπορούσε ως τώρα να ανακαλύψει. Με άλλα λόγια, πρόκειται για μιαν εκδήλωση της τάσης για επιστροφή του παγκόσμιου πολιτισμού στο πνεύμα και τη γλώσσα των Ελλήνων.

Άλλη συναφής εκδήλωση: Οι Άγγλοι επιχειρηματίες προτρέπουν τα ανώτερα στελέχη να μάθουν Αρχαία Ελληνικά επειδή αυτά περιέχουν μια ξεχωριστή σημασία για τους τομείς οργανώσεως και διαχειρίσεως επιχειρήσεων. Σε αυτό

το συμπέρασμα ήδη οδηγήθηκαν μετά από διαπιστώσεις Βρετανών ειδικών ότι η Ελληνική γλώσσα ενισχύει τη λογική και τονώνει τις ηγετικές ικανότητες. Γι' αυτό έχει μεγάλη αξία, όχι μόνο στην πληροφορική και στην υψηλή τεχνολογία, αλλά και στον τομέα οργανώσεως και διοικήσεως ..

Αυτές οι ιδιότητες της Ελληνικής ώθησαν το Πανεπιστήμιο Ιρμάιν της Καλιφόρνια να αναλάβει την αποθησαύριση του πλούτου της. Επικεφαλής του προγράμματος τοποθετήθηκαν η γλωσσολόγος -Ελληνίστρια- Μακ Ντόναλι και οι καθηγητές της ηλεκτρονικής Μπρούνερ και Πάκαρι.

Στον Η/Υ Ίβυκο αποθησαυρίστηκαν 6 εκατομμύρια λεκτικοί τύποι της γλώσσας μας όταν η Αγγλική έχει συνολικά 490.000 λέξεις και 300.000 τεχνικούς όρους, δηλαδή σαν γλώσσα είναι μόλις το 1/100 της δικής μας.. Στον Ίβυκο ταξινομήθηκαν 8.000 συγγράμματα 4.000 αρχαίων Ελλήνων και το έργο συνεχίζεται. Μιλώντας γι' αυτό ο καθηγητής Μπρούνερ είπε: Σε όποιον απορεί γιατί τόσα
εκατομμύρια δολάρια για την αποθησαύριση των λέξεων της Ελληνικής απαντούμε: Μα πρόκειται για τη γλώσσα των προγόνων μας. Και η επαφή μας μ' αυτούς θα βελτιώσει τον πολιτισμό μας .

Οι υπεύθυνοι του προγράμματος υπολογίζουν ότι οι ελληνικοί λεκτικοί τύποι θα φθάσουν στα 90 εκατομμύρια, έναντι 9 εκατομμυρίων της λατινικής. Το ενδιαφέρον για την Ελληνική προέκυψε από τη διαπίστωση των επιστημόνων πληροφορικής και υπολογιστών ότι οι Η/Υ προχωρημένης τεχνολογίας δέχονται ως νοηματική γλώσσα μόνον την Ελληνική. Όλες τις άλλες γλώσσες τις χαρακτήρισαν σημειολογικές .

Νοηματική γλώσσα θεωρείται η γλώσσα στην οποία το σημαίνον, δηλαδή η λέξη, και το σημαινόμενο, δηλαδή αυτό, που η λέξη εκφράζει (πράγμα, ιδέα, κατάσταση), έχουν μεταξύ τους πρωτογενή σχέση. Ενώ σημειολογική είναι η γλώσσα στην οποία αυθαιρέτως ορίζεται ότι το αμ πράγμα (σημαινόμενο) εννοείται με το αμ (σημαίνον).

Με άλλα λόγια, η Ελληνική γλώσσα είναι η μόνη γλώσσα της οποίας οι λέξεις έχουν πρωτογένεια, ενώ σε όλες τις άλλες, οι λέξεις είναι συμβατικές, σημαίνουν, δηλαδή, κάτι, απλώς επειδή έτσι 'συμφωνήθηκε' μεταξύ εκείνων που

την χρησιμοποιούν. ΟΛΕΣ οι λέξεις στην Ελληνική ΣΗΜΑΙΝΟΥΝ, π.χ. η λέξη ενθουσιασμός = εν-Θεώ, γεωμετρία = γη +μετρώ, προφητεία = προ + φάω, άνθρωπος = ο άναρθρων (ο αρθρώνων λόγο). Έχουμε δηλαδή αιτιώδη σχέση μεταξύ λέξεως-πράγματος, πράγμα ανύπαρκτο στις άλλες γλώσσες. Τα πιο τέλεια προγράμματα Ίβυκος , Γνώσεις και Νεύτων
αναπαριστούν τους λεκτικούς τύπους της Ελληνικής σε ολοκληρώματα και σε τέλεια σχήματα παραστατικής, πράγμα που αδυνατούν να κάνουν για τις άλλες γλώσσες. Και τούτο επειδή η Ελληνική έχει μαθηματική δομή που επιτρέπει την αρμονική γεωμετρική τους απεικόνιση. Ιδιαιτέρως χρήσιμα είναι τα ελληνικά προσφύματα ΟΠΩΣ : τηλέ , λάνδη =....LAND, ΓΕΩ...,νάνο, μίκρο, μέγα, σκοπό....ισμός, ΗΛΕΚΤΡΟ....., κυκλο...., ΦΩΝΟ...., ΜΑΚΡΟ...., ΜΙΚΡΟ...., ΔΙΣΚΟ....., ΓΡΑΦΟ..., ΓΡΑΜΜΑ..., ΣΥΝ..., ΣΥΜ....., κ.λπ..
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ : ΤΟ ΓΝΩΣΤΟ ΣΕ ΟΛΟΥΣ C D = COMPACT DISK = ΣΥΜΠΑΚΤΩΜΕΝΟΣ ΔΙΣΚΟΣ

Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές θεωρούν την Ελληνική γλώσσα «μη οριακή», δηλαδή ότι μόνο σ' αυτή δεν υπάρχουν όρια και γι' αυτό είναι αναγκαία στις νέες επιστήμες όπως η Πληροφορική, η Ηλεκτρονική, η Κυβερνητική και άλλες. Αυτές οι επιστήμες μόνο στην Ελληνική γλώσσα βρίσκουν τις νοητικές εκφράσεις που χρειάζονται, χωρίς τις οποίες η επιστημονική σκέψη αδυνατεί να προχωρήσει.

Γι' αυτούς τους λόγους οι Ισπανοί Ευρωβουλευτές ζήτησαν να καθιερωθεί η Ελληνική ως η επίσημη της Ευρωπαϊκής Ένωσης διότι το να μιλά κανείς για Ενωμένη Ευρώπη χωρίς την Ελληνική είναι σα να μιλά σε έναν τυφλό για χρώματα.

ΣΤ. Ξενοφών Ζολώτας, οι ιστορικοί του λόγοι

Ο πρώην πρωθυπουργός και καθηγητής κ. Ξενοφών Ζολώτας είχε εκφωνήσει δύο λόγους στην Ουάσιγκτον (στις 26 Σεπτεμβρίου 1957 και στις 2 Οκτωβρίου 1959), οι οποίοι έμειναν μνημειώδεις. Αιτία ως προς αυτό δεν ήταν μόνο το περιεχόμενό τους αλλά και η γλώσσα τους. Υποτίθεται ότι η γλώσσα των λόγων ήταν η αγγλική. Κατ' ουσίαν όμως, με την αφαίρεση λίγων συνδέσμων, άρθρων και προθέσεων η γλώσσα είναι η Ελληνική. Το ακροατήριό του αποτελούσαν οι σύνεδροι της Διεθνούς Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης και δεν αντιμετώπισαν τότε κανένα πρόβλημα στην κατανόηση τού προφορικού κειμένου που ανέγνωσε ο Έλληνας καθηγητής. Εκείνο τον καιρό, κατείχε την θέση τού διευθυντή Τραπέζης Ελλάδος και διαχειριστή του ελληνικού Δημοσίου Χρέους. Την επομένη είχαν πρωτοσέλιδο το λόγο του οι "New York Times" και η "Washington Post", περνώντας σε όλο τον κόσμο το μήνυμα, ότι η ελληνική γλώσσα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και να λειτουργήσει σε όλες τις ευρωπαϊκές γλώσσες. Μάλιστα, τόση ήταν η εντύπωση, που προκάλεσε η πρώτη αυτή ομιλία στα αγγλικά, ώστε ο τότε Πρόεδρος της Διεθνούς Τράπεζας, Γιουτζίν Μπλάκ, τον παρακάλεσε και σε επόμενη ετήσια συνεδρίαση του ΔΝΤ και της Διεθνούς Τράπεζας να μιλήσει πάλι αγγλικά, αλλά με ελληνικές λέξεις, κάτι, που επανέλαβε το 1959. Ακολουθεί ο λόγος της 26/9/1957:

"I always wished to address this Assembly in Greek, but realized that it would have been indeed "Greek" to all present in this room. I found out, however, that I could make my address in Greek which would still be English to everybody. With your permission, Mr. Chairman, l shall do it now, using with the exception of articles and prepositions, only Greek words.

"Kyrie, I eulogize the archons of the Panethnic Numismatic Thesaurus and the Ecumenical Trapeza for the orthodoxy of their axioms, methods and policies, although there is an episode of cacophony of the Trapeza with Hellas. With enthusiasm we dialogue and synagonize at the synods of our didymous organizations in which polymorphous economic ideas and dogmas are analyzed and synthesized. Our critical problems such as the numismatic plethora generate some agony and melancholy. This phenomenon is characteristic of our epoch. But, to my thesis, we have the dynamism to program therapeutic practices as a prophylaxis from chaos and catastrophe. In parallel, a Panethnic unhypocritical economic synergy and harmonization in a democratic climate is basic. I apologize for my eccentric monologue. I emphasize my euharistia to you, Kyrie to the eugenic arid generous American Ethnos and to the organizes and protagonists of his Amphictyony and the gastronomic symposia".

Ένας αγγλικός λόγος στα ελληνικά!!!

Ο δεύτερος λόγος (της 2ας Οκτωβρίου 1959) και η ελληνική του «μεταγραφή»...

Kyrie, It is Zeus' anathema on our epoch and the heresy of our economic method and policies that we should agonize the Skylla of nomismatic plethora andthe Charybdis of economic anaemia.	Κύριοι, Είναι "Διός ανάθεμα" στην εποχή μας και αίρεση της οικονομικής μας μεθόδου και της οικονομικής μας πολιτικής το ότι θα φέρναμε σε αγωνία την Σκύλλα του νομισματικού πληθωρισμού και τη Χάρυβδη της οικονομικής μας αναιμίας.
It is not my idiosyncracy to be ironic or sarcastic but my diagnosis would be that politicians are rather cryptoplethorists. Although they emphatically stigmatize nomismatic plethora, they energize it through their tactics and practices. Our policies should be based more on economic and less on political criteria. Our gnomon has to be a metron between economic strategic and philanthropic scopes.	Δεν είναι στην ιδιοσυγκρασία μου να είμαι ειρωνικός ή σαρκαστικός αλλά η διάγνωσή μου θα ήταν ότι οι πολιτικοί είναι μάλλον κρυπτοπληθωριστές. Αν και με έμφαση στιγματίζουν τον νομισματικό πληθωρισμό, τον ενεργοποιούν μέσω της τακτικής τους και των πρακτικών τους. Η πολιτική μας θα έπρεπε να βασίζεται περισσότερο σε οικονομικά και λιγότερο σε πολιτικά κριτήρια. Γνώμων μας πρέπει να είναι ένα μέτρο μεταξύ οικονομικής στρατηγικής και φιλανθρωπικής σκοπιάς.
In an epoch characterized by monopolies, oligopolies, monopolistic antagonism and polymorphous inelasticities, our policies have to be more orthological, butthis should not be metamorphosed into plethorophobia, which is endemic among academic economists.	Σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από μονοπώλια, ολιγοπώλια, μονοπωλιακό ανταγωνισμό και πολύμορφες ανελαστικότητες, οι πολιτικές μας πρέπει να είναι πιο ορθολογιστικές, αλλά αυτό δεν θα έπρεπε να μεταμορφώνεται σε πληθωροφοβία, η οποία είναι ενδημική στους ακαδημαϊκούς οικονομολόγους.
Nomismatic symmetry should not antagonize economic acme. A greater harmonization between the practicesof the economic and nomismatic archons is basic.	Η νομισματική συμμετρία δεν θα έπρεπε να ανταγωνίζεται την οικονομική ακμή. Μια μεγαλύτερη εναρμόνιση μεταξύ των πρακτικών των οικονομικών και νομισματικών αρχών είναι βασική.
Parallel to this we have to synchronize and harmonize more and more our economic and	Παράλληλα με αυτό, πρέπει να εκσυγχρονίσουμε και να εναρμονίσουμε

nomismatic policies panethnically. These scopes are more practicable now, when the prognostics of the political end economic barometer are halcyonic.	όλο και περισσότερο τις οικονομικές και νομισματικές μας πρακτικές πανεθνικώς. Αυτές οι θεωρήσεις είναι πιο εφαρμόσιμες τώρα, όταν τα προγνωστικά του πολιτικού και οικονομικού βαρομέτρου είναι αλκυονίδων ημερών αίθρια.
The history of our didimus organization on this sphere has been didactic and their gnostic practices will always be a tonic to the polyonymous and idiomorphous ethnical economies. The genesis of the programmed organization will dynamize these policies.	Η ιστορία της δίδυμης οργάνωσης σε αυτήν την σφαίρα είναι διδακτική και οι γνωστικές τους εφαρμογές θα είναι πάντα ένα τονωτικό στις πολυώνυμες και ιδιόμορφες εθνικές οικονομίες. Η γένεση μιας προγραμματισμένης οργάνωσης θα ενισχύσει αυτές τις πολιτικές.
Therefore, I sympathize, although not without criticism one or two themes with the apostles and the hierarchy of our organs in their zeal to program orthodox economic and nomismatic policies.	Γι' αυτόν το λόγο αντιμετωπίζω με συμπάθεια, αλλά όχι χωρίς κριτική διάθεση, ένα ή δύο θέματα με τους αποστόλους της ιεραρχίας των οργάνων μας στον ζήλο τους να προγραμματίσουν ορθόδοξες οικονομικές και νομισματικές πολιτικές.
I apologize for having tyranized you with my Hellenic phraseology. In my epilogue I emphasize my eulogy to the philoxenous aytochtons of this cosmopolitan metropolis and my encomium to you Kyrie, the stenographers.	Απολογούμαι που σας τυράννησα με την ελληνική μου φρασεολογία. Στον επίλογό μου δίνω έμφαση στην ευλογία μου, προς τους φιλόξενους αυτόχθονες αυτής της κοσμοπολίτικης μητρόπολης καθώς και το εγκώμιό μου προς εσάς, κύριοι στενογράφοι.

🗁 **Ποια είναι τα συμπεράσματά σου για τη γλώσσα μετά το «γλωσσικό ταξίδι»; Αφού κρατήσεις σημειώσεις για να παρουσιάσεις τα συμπεράσματα στην τάξη σου, μπορείς στη συνέχεια να διαβάσεις τα δικά μας.**

Συμπερασματικά

Η νέα ελληνική γλώσσα προήλθε από την αρχαία ελληνική και είναι αποτέλεσμα συνεχούς εξέλιξης μέσα στους αιώνες. Η συγγένεια της αρχαίας και της νέας ελληνικής είναι σαφής, αρκεί να δούμε πόσες λέξεις, καταλήξεις, σημασίες κ.ά. της αρχαίας γλώσσας επιβιώνουν μέχρι τις μέρες μας ή πόσες φράσεις αρχαίες και αρχαιοπρεπείς λόγιες χρησιμοποιούνται σήμερα στο γραπτό ή προφορικό λόγο της νέας ελληνικής.

Κι ακόμη:
Η γλώσσα καθρεπτίζει την ταυτότητα **ενός ατόμου**. Στην ουσία φανερώνει: Το ήθος του. Τον ψυχισμό του. Τον τρόπο σκέψης και γενικά τις αντιλήψεις του. Την κοινωνικότητά του. Το δημοκρατικό του φρόνημα.
Για ένα λαό η γλώσσα αντανακλά: Τη στάση του απέναντι στη ζωή και στον κόσμο. Την ιστορία. Τη νοοτροπία. Τον πολιτισμό του.

🗁 ***Απ΄ όλα αυτά που διάβασες, πιστεύεις ότι αξίζει να διδαχτείς Αρχαία Ελληνικά; Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου με αναφορές στο κείμενο.***

Σύνταξη-επιμέλεια κειμένων
Μπουρμπουράκη Μαρία

Καλή επιτυχία στο

Λιάνα Καλοκύρη